

Anna Platta

Uniwersytet Morski w Gdyni

WPLYW ŚRODOWISKA ZAMIESZKANIA NA ZACHOWANIA ŻYWIENIOWE DZIECI W WIEKU 10-12 LAT¹

*THE ENVIRONMENT OF RESIDENCE EFFECT ON THE NUTRITION BEHAVIOR
OF CHILDREN AGED 10-12 YEARS*

Słowa kluczowe: młodzi konsumenci, miejsce zamieszkania, zachowania żywieniowe

Key words: young consumers, place of living, nutritional behavior

JEL codes: D01, I12, H31, M31

Abstrakt. Celem badania była ocena wpływu środowiska zamieszkania, w podziale na wieś i miasto, na zachowania żywieniowe dzieci w wieku 10-12 lat. W badaniu ankietowym wykorzystano metodę audytoryjną. Kwestionariusze wypełniło po 100 dzieci zamieszkałych na wsi i w mieście. Metodą Food Attitude Survey (FAS-R) oceniono znajomość i stopień akceptacji przez dzieci 20 prezentowanych w badaniu produktów spożywczych. Sformułowano wniosek, że dzieci pochodzące ze wsi częściej od swoich rówieśników mieszkających w mieście, jedzą między posiłkami produkty o właściwościach prozdrowotnych. Otrzymane wyniki mogą być wykorzystane w fazie projektowania oraz wprowadzania na rynek nowych produktów dla dzieci i młodzieży.

Wstęp

Istnieje duża liczba czynników wpływających na zachowania żywieniowe [Jeżewska- Zychowicz 2004]. W badaniach przeprowadzanych wśród dzieci i młodzieży, najczęściej uwzględnianymi czynnikami różnicującymi zachowania żywieniowe są wiek, płeć, środowisko zamieszkania, wykształcenie rodziców, status ekonomiczny, poziom wiedzy żywieniowej, czynniki psychologiczne oraz społeczno-kulturowe. Wiek stanowi często podstawowe kryterium doboru i różnicowania badanej grupy [Szczęsna i in. 2005, Kasperczyk i in. 2007, Ostachowska-Gąsior i in. 2010]. Najczęściej przedziały wiekowe młodzieży poddawanej badaniom wyodrębnia się w oparciu o system szkolny.

Zachowania żywieniowe dzieci i młodzieży są wypadkową oddziaływania dwóch środowisk społecznych – domowo-rodzinnego i szkolnego [Białokoz-Kalinowska i in. 2006]. W codziennym życiu rodzinnym dziecko uczy się różnych umiejętności związanych z wyborem, zakupem, przechowywaniem, przygotowywaniem i spożywaniem posiłków. Rodzice tworzą pozytywne lub negatywne wzorce w tym zakresie [Kryśka i in. 2015]. Szkoła, jako środowisko wspierające rodzinę w wychowaniu jest w stanie niwelować jej zaniedbania w zakresie edukacji zdrowotnej, w tym również żywieniowej [Zimna-Walendziak i in. 2009].

Materiał i metodyka badań

Celem badania była ocena wpływu środowiska zamieszkania, w podziale na wieś i miasto, na zachowania żywieniowe dzieci w wieku 10-12 lat. Badanie przeprowadzono w maju 2017 roku w wybranej grupie 200 uczniów w wieku od 10 do 12 lat. Kryteriami doboru uczniów do badań była przestrzeń i środowisko społeczne, czyli szkoła podstawowa, do której uczęszczali badani. Zastosowano dobór celowy i nieprobabilistyczny, w którym badacz na podstawie swojej wiedzy o populacji wskazywał jednostki włączone do próby [Szreder 2004]. W badaniu

¹ Źródło finansowania: Praca finansowana ze środków na działalność statutową KTIZJ UMG o numerze 453/DS/2018

ankietowym wykorzystano metodę audytoryjną. Ogółem do badania przystąpiło 200 dzieci. Kwestionariusze wypełniło po 100 dzieci zamieszkałych we wsi Linia koło Lęborka (53 dziewczynki i 47 chłopców) i w mieście Lębork (46 dziewczynek i 54 chłopców).

Badanie empiryczne przeprowadzono przy użyciu kwestionariusza ankiety, w którym zamieszczono pytania dotyczące płci, wieku i miejsca zamieszkania dziecka. Metodą FAS-R (*Food Attitude Survey*) oceniono znajomość i stopień akceptacji przez dzieci 20 prezentowanych w badaniu produktów spożywczych. Wcześniejsze badania wykazały, że FAS może być użyty do precyzyjnego określenia indywidualnych różnic we wzorach preferencji pokarmowych [Frank, van der Klaauw 1994]. Stopień akceptacji produktów ustalono na podstawie 5 stwierdzeń: 1. nigdy nie próbowałem tego produktu i nigdy nie zamierzam spróbować; 2. nigdy nie spróbowałem tego produktu, ale spróbowałbym gdybym miał taką możliwość; 3. nie lubię tego produktu, smakuje okropnie; 4. mogę zjeść lub nie dany produkt, smakuje dobrze; 5. bardzo lubię ten produkt, myślę, że smakuje dobrze.

Produkty, względem których zbadano postawy dzieci, podzielono na dwie grupy. Pierwszą grupę stanowiły produkty o charakterze prozdrowotnym, których codzienna konsumpcja ma pozytywny wpływ na zdrowie: pasteryzowane musy owocowe – różne smaki, warzywne i owocowe soki jednodniowe, chrupiące plasterki owoców (np. truskawki, jabłek i marchewki, itp.), słonecznik łuskany niesolony, jogurt naturalny z dodatkiem wapnia, serek wiejski z miodem lub innymi dodatkami, napoje sojowe (np. w kartoniku, różne smaki), czekolada gorzka 70%, wafle ryżowe z amarantusem lub innymi dodatkami, ciastka owsiane z orzechami. Drugą grupę stanowiły wysokokaloryczne produkty, które dzieci często jedzą między głównymi posiłkami. Były to produkty znane przez dzieci i powszechnie dostępne w punktach sprzedażowych, tj.: chipsy, paluszki solone, rogalik z nadzieniem, deser czekoladowy, batony czekoladowe, żelki owocowe, batoniki owocowe, woda smakowa, gazowane napoje słodzone, napoje energetyczne. Do analizy wyników wykorzystano elementy statystyki opisowej – udział badanej grupy (%).

Wyniki badań

Zachowania żywieniowe stanowią podstawowy element prozdrowotnego stylu życia dzieci i młodzieży. Stwierdzono, że dzieci „nigdy nie próbowały i nie zamierzały spróbować” takich produktów, jak: pasteryzowane musy owocowe (26% ze wsi i 30% z miasta), serek wiejski z miodem (11% ze wsi i 19% z miasta). Ponadto dzieci mieszkające na wsi (11%) nigdy nie próbowały i nie zamierzały spróbować ciastek owsianych z orzechami (tab. 1). Powyższe wskazania mogą zwracać uwagę na większy lęk dzieci wiejskich niż miejskich przed próbowaniem nowych przetworów owocowych, zbożowych i mleczarskich o właściwościach prozdrowotnych. Pozytywny jest znaczący odsetek dzieci (32% ze wsi i 31% z miasta), które nigdy nie konsumowały napojów energetycznych (tab. 1).

Odnosząc się do nieznaney żywności, respondenci mogli również wyrazić chęć jej spróbowania, zaznaczając odpowiedź: „nigdy nie spróbowałem tej żywności, ale spróbowałbym, gdybym miał taką możliwość”. Dzieci wyraziły chęć spróbowania takich produktów, jak: pasteryzowane musy owocowe (27% ze wsi i 25% z miasta), chrupiące plasterki owoców (28% ze wsi i 19% z miasta), napoje sojowe (40% ze wsi i 11% z miasta), wafle ryżowe z amarantusem lub z innymi dodatkami (21% ze wsi i 16% z miasta), podczas gdy w mieście odsetek był mniejszy i wynosił 8% (tab. 1). Wyniki te wskazują na wyższe zainteresowanie dzieci zamieszkałych na wsi od ich rówieśników z miasta nową, nieznaną im żywnością.

Spośród prezentowanych w badaniu produktów respondenci mieli również za zadanie wskazać te produkty, które znają, ale które im nie smakują. Najniższy stopień akceptacji na podstawie stwierdzenia „nie lubię tej żywności, smakuje okropnie i więcej jej nie spróbuję”, stwierdzono dla takich produktów o właściwościach prozdrowotnych, jak: chrupiące plasterki owoców (21% dzieci ze wsi i 15% dzieci z miasta), jogurt naturalny z dodatkiem wapnia (29% dzieci ze wsi, brak wskazań dzieci z miasta), serek wiejski z miodem i innymi dodatkami (30% dzieci ze wsi i

17% dzieci z miasta), gorzka czekolada (33% dzieci ze wsi i 25% dzieci z miasta) oraz warzywne i owocowe soki jednodniowe (12% dzieci ze wsi i 3% z miasta) (tab. 1). Stwierdzono, że wyższy odsetek dzieci ze wsi niż z miasta nie zaakceptował smaku nowej, nieznannej dla nich żywności. Według Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego, w Polsce wciąż spożywa się za mało warzyw i owoców oraz ich przetworów. Niskie spożycie warzyw i owoców może mieć negatywny wpływ na kondycję organizmu m.in. na zwiększenie ryzyka rozwoju chorób układu krążenia, chorób nowotworowych, nadwagi i otyłości, chorób układu pokarmowego [Serwis Zdrowie 2017]. Dzieci zamieszkałe na wsi i w mieście w różnym stopniu nie akceptowały smaku produktów przekąskowych ogólnie dostępnych w punktach sprzedażowych, takich jak: chipsy (po 24% ze wsi i z miasta), paluszki solone (15% ze wsi i 19% z miasta), deser czekoladowy (24% ze wsi i 16% z miasta), batoniki owocowe (po 16% ze wsi i z miasta), gazowane napoje słodzone (20% ze wsi i 7% z miasta) oraz napoje energetyczne (28% ze wsi i 21% z miasta) (tab. 1).

Produktami o właściwościach prozdrowotnych, które uzyskały najwyższy stopień akceptacji przez wskazane odpowiedzi „bardzo lubię tę żywność, myślę, że jest smaczna” oraz „mogę zjeść lub nie tę żywność, smakuje dobrze i jadam ją od czasu do czasu” były warzywne i owocowe soki jednodniowe (80% dzieci ze wsi i 66% dzieci z miasta), słonecznik łuskany niesolony (82% dzieci ze wsi i 43% z miasta), ciasteczka owsiane z orzechami (87% dzieci ze wsi i 79% dzieci z miasta) (tab. 1).

Produktami lubianymi i jadanymi przez dzieci często i od czasu do czasu były pasteryzowane masy owocowe (46% ze wsi i 29% z miasta), chrupiące plasterki owoców (41% ze wsi i 54% z miasta), słonecznik łuskany niesolony (82% ze wsi i 43% z miasta), jogurt naturalny z dodatkiem wapnia (61% ze wsi i 67% z miasta), serek wiejski z miodem (po 54% ze wsi i z miasta), napoje sojowe (52% ze wsi i 57% z miasta), czekolada gorzka o zawartości 70% kakao (59% ze wsi i 65% z miasta), wafle ryżowe z amarantusem (68% ze wsi i 52% z miasta) (tab. 1).

Wysoki stopień akceptacji przez dzieci zamieszkałe zarówno na wsi, jak i w mieście, produktów o właściwościach prozdrowotnych i ich otwartość na nowości, świadczy o możliwości kształtowania w tej grupie respondentów prawidłowych zachowań żywieniowych, które będą miały wpływ na stan ich zdrowia w przyszłości. Według danych literaturowych typowo „polskim” problemem żywieniowym są znaczne niedobory wapnia w diecie [Socha i in. 2010]. Wykazano pozytywny stosunek dzieci (powyżej 50%) względem produktów białkowych bogatych w wapń (jogurt naturalny z dodatkiem wapnia, serek wiejski i napoje sojowe) co jest bardzo pozytywnym zjawiskiem żywieniowym (tab. 1).

Zjawisko jedzenia pomiędzy posiłkami jest bardzo częstym problemem występującym wśród dzieci. Pojedanie pomiędzy posiłkami, zwłaszcza słodczy, może spowodować problemy ze spożywaniem pełnowartościowych posiłków. Pojedanie nie musi być traktowane jako postępowanie negatywne, przeciwnie, może być nawet wykorzystywane do popularyzowania prozdrowotnego sposobu żywienia, jeśli pojedane produkty należą do wysokowartościowych [Charzewska i in. 2003]. Korzystnym zjawiskiem jest pojedanie warzyw, owoców i ich przetworów. Przekąskami natomiast nie powinny być produkty wysokokaloryczne (ciastka, lody, chipsy, frytki), w tym słodkie napoje, ponieważ ich konsumpcja prowadzić może do znacznego podwyższenia wartości energetycznej diety, a w dalszej perspektywie do rozwoju nadwagi i otyłości u dzieci [Koħajtis-Dołowy i in. 2007].

Wyniki przeprowadzonych badań wskazują na wysoką preferencję przez dzieci zamieszkałe w mieście (powyżej 50%) względem produktów o wysokiej zawartości tłuszczu, soli i cukru. Dzieci zamieszkałe na wsi często konsumowały, takie produkty przekąskowe, jak: batony czekoladowe, żelki owocowe, rogaliki z nadzieniem, paluszki słone oraz wypijały wody smakowe i słodkie napoje gazowane (tab. 1). Pewna ilość tłuszczu spożywana przez dzieci i młodzież pochodzi ze słodczy oraz słonych przekąsek, które dodatkowo są też źródłem cukrów prostych. Jak dowodzą badania spożycie słodczy jest bardzo rozpowszechnione, a i nierzadko zdarza się, że dzieci zastępują nimi II śniadanie. Napoje słodzone to kolejne źródło węglowodanów w diecie dzieci w wieku szkolnym, a wielu autorów podkreśla zbyt częstą konsumpcję produktów z tej grupy [Harton 2013].

Tabela 1. Stopień akceptacji żywności przez dzieci (n = 200)
Table 1. Degree of approval of the food by the children (n = 00)
Produkty spożywcze/Food products

	Stopień akceptacji żywności wg odpowiedzi na poszczególne stwierdzenia/ Degree of approval of the food according to the reply of an individual statements* [%]									
	1.		2.		3.		4.		5.	
	wieś/ village	miasto/ city	wieś/ village	miasto/ city	wieś/ village	miasto/ city	wieś/ village	miasto/ city	wieś/ village	miasto/ city
Pasteryzowane masy owocowe – różne smaki/Pasteurized fruit mousses – different flavors	26	30	27	25	1	12	19	9	27	29
Warzywno i owocowe soki jednodniowe/ Vegetable and fruit juices one day	6	14	0	11	12	3	23	14	57	52
Chrupiace plasterki owoców/Crunchy fruit slices	8	5	28	19	21	15	12	19	29	35
Słonecznik luskany niesolony/Sunless seedless sunflower	0	0	11	14	5	4	35	18	47	25
Jogurt naturalny z dodatkiem wapnia/Natural yogurt with the addition of calcium	3	9	5	3	29	0	28	38	33	29
Serek wiejski z miodem lub z innymi dodatkami/Cottage cheese with honey or with other ingredients	11	19	3	6	30	17	32	19	22	35
Napoje sojowe – różne smaki/Soy drinks – different flavors	1	7	40	11	5	19	27	22	25	35
Czekolada gorzka 70%/Bitter chocolate 70%	6	8	0	0	33	25	21	32	38	33
Wafle ryżowe z amarantusem (lub z innymi dodatkami)/Rice wafers with amaranth (or with other additions)	6	17	21	16	5	15	31	36	37	16
Ciastka owsiane z orzechami/Oatmeal cookies with nuts	11	8	0	12	6	0	15	28	72	51
Chipsy – różne smaki/Chips – different flavors	0	0	3	9	24	24	35	51	39	36
Paluszki solone/Salted sticks	5	0	5	2	15	19	42	37	31	36
Rogaliki z nadzieniem/Croissants with filling	5	0	0	0	6	0	40	69	47	30
Deser czekoladowy/Chocolate dessert	0	0	15	0	24	16	32	43	27	44
Batony czekoladowe/Chocolate bars	5	0	0	0	0	3	26	56	67	34
Żelki owocowe/Fruit jelly	0	0	0	0	5	6	27	54	66	53
Batoniki owocowe/Fruit bars	3	5	11	12	16	16	32	30	36	31
Woda smakowa – różne smaki/Taste water – different flavors	0	0	0	0	10	2	25	39	63	53
Gazowane napoje słodzone/Carbonated sweet drinks	0	0	0	0	20	7	21	57	57	28
Napoje energetyczne/Energy drinks	32	31	16	18	28	21	5	19	17	5

*Stwierdzenia: 1. Nigdy nie próbowałem tej żywności i nie zamierzam jej spróbować; 2. Nigdy nie próbowałem tej żywności, ale spróbowałbym, gdybym miał taką możliwość; 3. Nie lubię tej żywności. Smakuje okropnie i więcej jej nie spróbuję; 4. Mogę zjeść lub nie zjeść tej żywności. Smakuje dobrze i jadam ją od czasu do czasu; 5. Bardzo lubię tę żywność. Myślę, że jest smaczna i jadam ją/Statements: 1. I never tried this food and I am not going to do so; 2. I never tried this food, but I would try if I had such a possibility; 3. I don't like this food. It tastes horribly and I won't try it anymore; 4. I can eat or not eat this food. It tastes well and I am eating it from time to time; 5. I like this food very much. I think that it is tasty and I eat it pretty often.

Źródło: badania własne
Source: own research

Podsumowanie

Zachowania żywieniowe badanej grupy dzieci z terenów wiejskich wykazują w porównaniu do ich rówieśników zamieszkanych w mieście więcej pozytywnych cech. Kształtowanie umiejętności dbania o własne zdrowie powinno być jednym z celów prawidłowo przebiegającego procesu wychowawczego [Socha 2012, Pilch i in. 2011]. Stan zdrowia dzieci i młodzieży wpływa na ich dyspozycje do nauki, koncentrację, pamięć, tempo opanowania nowych umiejętności i budowanie prawidłowych relacji interpersonalnych [Socha 2012, Lemanowicz 2015]. Dzieci i młodzież stanowią dużą grupę populacyjną, której edukacja żywieniowa, polegająca na systematycznym przekazywaniu wiedzy o żywności i żywieniu, jest szczególnie potrzebna [Falkowska i in. 2011]. W okresie dorastania kształtują się u młodych ludzi zachowania zdrowotne decydujące o ich zasobach wnoszonych w dorosłe życie [Posłuszna 2010].

Przeprowadzone badania z uwagi na liczebność grupy nie mają charakteru reprezentatywnego, są to badania wstępne, które mogą wskazywać na pewne tendencje w badanym obszarze. Na podstawie uzyskanych wyników stwierdzono, że dzieci pochodzące ze wsi częściej od swoich rówieśników mieszkających w mieście podjadają między posiłkami produkty o właściwościach prozdrowotnych. Jest to zjawisko korzystne i może być wykorzystane do popularyzowania prozdrowotnego sposobu żywienia [Tomaszewska i in. 2014]. Otrzymane wyniki mogą być wykorzystane w fazie projektowania oraz wprowadzania na rynek nowych produktów dla dzieci i młodzieży. Wiedza na temat zachowań żywieniowych postmillenialsów umożliwi marketerom łatwiejszy dobór osób do kampanii reklamowej, z przekazem których utożsamia się badana grupa docelowa.

Literatura/Bibliography

- Białokoz-Kalinowska Irena, Jerzy Konstantynowicz, Paweł Abramowicz, Janina Piotrowska-Jastrzębska. 2006. Uwarunkowania środowiskowe a nawyki żywieniowe młodzieży z regionu Podlasia (Environmental conditions and eating habits of young people from the Podlasie region). *Pediatrics Współczesna. Gastroenterologia, Hepatologia i Żywnienie Dziecka* 8 (2): 117-120.
- Charzewska Jadwiga, Bożena Wajszczyk, Elżbieta Chabros, Małgorzata Rogalska-Niedźwiedz, Zofia Chojnowska. 2003. Aspekty zdrowotne częstości spożywania posiłków – nowe spojrzenie na tradycyjne zwyczaje (Health aspects of the frequency of eating meals – a new look at traditional customs). *Żywnienie Człowieka i Metabolizm* 30 (1/2): 68-75.
- Falkowska Agnieszka, Ewa Stefańska, Lucyna Ostrowska. 2011. Ocena sposobu żywienia dzieci w wieku 10-12 lat o zróżnicowanym stopniu odżywienia (Evaluation of the diet of children aged 10-12 with a varied degree of nutrition). *Endokrynologia, Otyłość i Zaburzenia Przemiany Materii* 7 (4): 222-228.
- Frank Robert A., Nicolette J. van der Klaauw. 1994. The contribution of chemosensory factors to individual differences in reported food preferences. *Appetite* 22 (2): 101-123.
- Harton Anna. 2013. Zachowania żywieniowe dzieci w Polsce. [W] *Zdrowie Publiczne. Zdrowie dzieci i młodzieży w wymiarze socjomedycznym* (Eating behaviour of children in Poland. [In] Public health. Health of children and adolescents in the socio-medical dimension), ed. Janusz Szymborski, Witold Zatonski, 115-133. Warszawa: Wszelchnica Polska.
- Jeżewska-Zychowicz Marzena. 2004. *Zachowania żywieniowe i ich uwarunkowania* (Nutritional behaviors and their determinants). Warszawa: SGGW.
- Kasperczyk Janusz, Jadwiga Joško, Joanna Bilaska. 2007. Sposób odżywiania się oraz wybrane czynniki zdrowego stylu życia wśród młodzieży licealnej (Nutrition and selected factors of a healthy lifestyle among high school students). *Problemy Higieny i Epidemiologii* 88 (2): 157-161.
- Krysa Sandra, Mateusz Grajek, Karolina Sobczyk. 2015. Czynniki rodzinne wpływające na kształtowanie nawyków żywieniowych dzieci (Family factors affecting the formation of children's eating habits). *Pielęgniarstwo Polskie* 2 (56): 212-215.
- Kołąajtis-Dołowy Anna, Elżbieta Matysiuk, Iwona Boniecka. 2007. Zwyczaje żywieniowe wybranej grupy dzieci 11-12-letnich z Białegostoku (Nutritional habits of one selected group of 11-12 years old children from the city of Białystok). *Żywność. Nauka. Technologia. Jakość* 6 (55): 335-342.

- Lemanowicz Marzena. 2015. Rola reklamy telewizyjnej w kształtowaniu postaw żywieniowych dzieci w wieku szkolnym (The role of TV advertising in shaping the nutritional attitudes of school-age children). *Roczniki Naukowe SERiA XVII* (6): 146-150.
- Ostachowska-Gąsior Agnieszka, Joanna Jankowska, Barbara Wójtowicz. 2010. Występowanie zaburzeń odżywiania wśród uczniów krakowskich szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (Occurrence of eating disorders among students of Kraków gymnasium and post-gymnasium schools). *Problemy Higieny i Epidemiologii* 91 (3): 400-404.
- Pilch Wanda, Renata Janiszewska, Robert Makuch, Dariusz Mucha, Tomasz Pałka. 2011. Racjonalne odżywianie i jego wpływ na zdrowie (Rational nutrition and its impact on health). *Hygeia Public Health* 46 (2): 244-248.
- Posłuszna Małgorzata. 2010. Edukacja zdrowotna we współczesnej szkole – program prozdrowotny (Health education in modern school - pro-health program). *Problemy Pielęgniarstwa* 18 (2): 226-231.
- Serwis Zdrowie. 2017. *Raport NIZP-PZH: Nierówni w zdrowiu*, <https://zdrowie.pap.pl/raport/raport-nizp-pzh-nierowni-w-zdrowiu>, access: 30.06.2018.
- Socha Dominika. 2012. Nawyki żywieniowe kształtowane przez sklepiki szkolne jako wyraz działań polityki zdrowotnej wobec dzieci (Eating habits shaped by school shops as an expression of health policy actions towards children). *Zdrowie Publiczne i Zarządzanie* 10: 227-239.
- Socha Jerzy, Piotr Socha, Halina Weker, Joanna Neuhoff-Murawska. 2010. Żywienie dzieci a zdrowie wczoraj, dziś i jutro (Feeding children and health yesterday, today and tomorrow). *Pediatrics Współczesna. Gastroenterologia, Hepatologia i Żywienie Dziecka* 12 (1): 34-37.
- Szczęśna Teresa, Katarzyna Waszkowiak, B. Krawiecka. 2005. Wpływ wieku, miejsca zamieszkania oraz wykształcenia na preferencje i częstość spożycia produktów mlecznych wśród młodzieży szkolnej z rejonu Wielkopolski i Kujaw (Influence of age, place of residence and education on preferences and frequency of consumption of dairy products among school youth from the region of Wielkopolska and Kujawy). *Żywienie Człowieka i Metabolizm XXXII* (1/2): 1318-1323.
- Szreder Mirosław. 2004. *Metody i techniki sondażowych badań opinii* (Methods and techniques of opinion polls). Warszawa: PWE.
- Tomaszewska Marzena, Beata Bilka, Wiesława Grześnińska, Wiesław Przybylski. 2014. Żywność funkcjonalna jako możliwość rozwoju polskich firm spożywczych (Functional food as a possibility for development of polish food companies). *Roczniki Naukowe SERiA XVI* (3): 295-29.
- Zimna-Walendziak Ewa, Agnieszka Kolmaga, Elżbieta Tafalska. 2009. Styl życia – aktywność fizyczna, preferencje żywieniowe dzieci kończących szkołę podstawową (Lifestyle – physical activity, dietary preferences of children finishing primary school). *Żywność. Nauka. Technologia. Jakość* 4 (65): 195-203.

Summary

The aim of the study was to assess the impact of the living environment on the nutritional behavior of children aged 10-12. There was used an auditory method. Questionnaires were filled in by 100 children residing in the countryside and in the city. The Food Attitude Survey (FAS-R) method had been used to assess the knowledge and acceptance of 20 food products presented in the study by children. The conclusion was formulated as follows: children from villages more often than their peers living in the city eat between meals some products with health-promoting properties. The results obtained can be used in the design and marketing phase of new products for children and adolescents. The article has a research nature.

Adres do korespondencji
dr inż. Anna Platta
orcid.org/0000-0002-7963-1889
Uniwersytet Morski w Gdyni
Wydział Przedsiębiorczości i Towaroznawstwa
Katedra Towaroznawstwa i Zarządzania Jakością
ul. Morska 81-87, 81-225 Gdynia
tel. 585 586 576
e-mail: a.platta@wpit.am.gdynia.pl